

PART 5. NORMA, LLEI I CONFLICTE

a Norma i llei

1.-L'ÈTICA ESDEVÉ QUAN HI HA UNA RELACIÓ MÚTUA ENTRE ELS HOMES

Robinson Crusoe mentre està sol no té problemes morals, quan es troba amb Divendres aleshores comencen els problemes.

Hi ha qui diu que els nostres drets acaben on comencen els dels altres. Per això ens calen lleis i normes que regulin les relacions entre tots

2.-LLEI MORAL I LLEI POSITIVA O ARTIFICIAL

La llei moral no està escrita enlloc. Haureu sentit dir que es troba dintre nostre i des del nostre interior ens indica allò que el que podem fer i el que no podem fer.

Nomenem llei positiva, en canvi, la llei escrita; per exemple el reglament d'un col·legi o les lleis d'un país.

3.-NORMES I LES SEVES CLASSES

Norma: del lat. norma significa regla sobre la manera com s'ha de fer o està establert que es faci certa cosa. S'anomena també regla o norma. . Hi ha diferents tipus de normes: les normes legals, les socials, les morals les normes de joc, les instruccions, lleis científiques etc. No sent cap d'aquests exemples completament independents entre si, així per exemple, les normes de joc inclouen instruccions; en les normes legals pot haver implicades normes morals, etc Una norma moral és l'expressió en forma imperativa d'un valor moral. Per exemple: No mataràs que equival a aquesta altra: El respectar la vida és un valor moral . Les normes morals poden presentar una forma negativa, cas anterior, o bé, una forma positiva Ama als teus pares . La forma positiva a diferència de la negativa expressa amb més claredat el valor moral implícit

PROCEDIMENT 1

Títol: Què és una llei o norma?

Objectiu: raonar sobre la necessitat de les lleis i els tipus de lleis

Tècnica de treball: Recerca i discussió

Tipus d'activitat: Grupal (PG) i GG

Preparació: Després de llegir el text 1,2, i 3 elegir un portaveu de grup

Descripció:

Contesteu en grup, (amb ajut del professor si no ho sabeu)

1.- Què és una llei?

2.- Què passaria si no hi haguessin lleis?

3.- Quins inconvenients tenen les lleis i quines avantatges

Els portaveus llegiran les respostes a la classe.

Durada: 15 min

PROCEDIMENT 2 (continuació)

Títol: Normes morals, socials i legals Objectiu: Diferenciar entre normes morals, socials i legals.

Tècnica de treball: 1 Discriminació 2 argumentació 3 Recerca.

Tipus d'activitat: en petits grups

Preparació: Disposar la classe en petits grups de 3 a 4 persones màxim.

Descripció: Es tracta que els alumnes agrupin les diferents normes en tres grups possibles: morals, socials i legals, donant les raons i les diferències entre elles.

Durada: 20 minuts.

1: De les següents normes dir quins són morals, quins socials y quines legals i per què.

Cal pagar el 19% de l'impost sobre el rendiment de les persones físiques.

Cal respectar els torns en els mercats.

No mentiràs.

Has d'ajudar als amics. Seràs obedient amb els teus superiors.

Sigues honest. Sigues .

S'ha de cedir el seient en els transports a les persones amb discapacitat, edat avançada, embaràs o nens lactants en braços.

No mataràs.

Està prohibit sobrepassar el límit de velocitat de 120 Km.

Sigues solidari. Respecta la vida. Duràs casc quan viatges amb moto.

Està prohibit copiar en els exàmens.

2: Una vegada fet, això buscar les diferències entre unes i altres a n d'arribar als criteris que les distingeixen.

3: Abans hem vist que de vegades no són independents i que per exemple les jurídiques implicaven a les morals, per exemple, la norma sobre l'impost implica que cal contribuir a pagar les despeses d'allò de lo que tots ens beneficiem, i formulada així podria considerar-se com una regla moral. Per favor, formuleu ara les implicacions morals que hi ha en les normes socials i legals.

PROCEDIMENT 3 (aprofundiment)

Títol: Les lleis morals naturals i les lleis de conveniència

Objectiu: distingir entre llei "necessària" i llei "per conveniència"

Tècnica de treball: Discussió i classificació

Tipus d'activitat: 1.-Grupal i escrita 2.- Tota la classe

Preparació: Llegir text 1 i 2

Descripció:

1.-D'aquest llistat d' imperatius distingeix: els naturals però no morals,(N) els naturals i morals (NM) i els de conveniència no morals (C) i els de conveniència morals (CM)

2.-Després corregiu-ho a classe

1.- S'ha de pagar a Hisenda

2.- S'ha de menjar per viure

3.- S'ha de creuar amb el semàfor en verd

4.- S'ha de tenir cura dels familiars

5.- S'ha d'estudiar

6.- S'ha de morir

7.- No hem d'embrutar el carrer

8.- Hem d'obeir els pares

9.- Hem d'entrar a l'institut per la porta de la dreta

10.-Cal que portem els deures de matemàtiques fets.

Durada: 5 min

4: LA CONSCIÈNCIA MORAL

Al coneixement que cadascú té de la llei moral els catòlics sempre l'han nomenat consciència. La consciència és allò que ens diu el que està bé i el que està malament i ens fa posar contents després de l'acció bona i neguitosos després de l'acció dolenta

La consciència ens fa conèixer i també sentir.

5. D'ON PROVÉ LA CONSCIÈNCIA?

a: Per Freud la consciència prové de l'autoritat paterna

Per Freud els cabdills antics als seus pobles primitius i els pares als seus fills, els castiguen, perquè no repeteixin les males accions. (Perquè el nen es formi una consciència se'l ha de coaccionar, dirigir i castigar i el mateix passa amb els pobles primitius i "hordes salvatges") Quan els pobles evolucionen i els nens es fan grans continuen sabent que "allò" és una acció dolenta encara que no hi hagi un càstig. És la consciència

b: Pels antics grecs la consciència prové de la naturalesa

L'home i el gat es comporten de manera diferent. Diem que tenen distinta naturalesa.

La llei moral, deien molts pensadors de l'antiga Grècia, ha de seguir la pròpia naturalesa. Nosaltres, els homes, ens hem de comportar com a homes, no com a bèsties.

Aforismes:

"Es moral el que es natural (de la naturalesa) i és immoral el que és antinatural"

"Actua segons la naturalesa"

"Coneix-te a tu mateix"

"Mira els teus sentiments" etc.

c: Pels sociòlegs marxistes la consciència prové de la societat i/o de la situació social

La moral es forma al llarg de la vida, per l'educació, l'exemple familiar i la societat.

La classe social condiona el comportament. Per exemple els pobres volen tenir més. Els rics volen gaudir del que tenen i perpetuar l'estat de coses etc.

PROCEDIMENT 5

Títol: Què és la "consciència moral"?

Objectiu: comprendre el que anomenem "consciència"

Tècnica de treball: 1.-Redacció unitària 2: lectura

Tipus d'activitat: 1.- En grup 2.-Exercici de classe

Preparació: Llegiu els textos 5,6 sobre la consciència. Elegir un portaveu

Descripció:

2.-Expliqueu un comte o una faula en la hi surti de forma simbòlica la consciència o sigui, en la que un personatge o cosa sempre dicti el que es bo i dolent de fer. Sinó en recordeu cap, inventeu-ne un. Exemples:

A "Pinotxo", "Pep Grill" és la seva consciència

A "Les sabatilles vermelles" el dimoni i l'àngel representen les "Iluites" de la consciència

Durada: 15 min

PROCEDIMENT 6

Títol: Sempre s'ha volgut el mateix?

Objectiu: Adonar-se que molts valors morals no canvien massa amb el temps

Tècnica de treball: 1: Resposta a les qüestions 2: Redacció

Tipus d'activitat: Individual

Preparació:

Descripció:

1: Posa tu valors, fonamentats en la naturalesa humana i, per tant, en la nostra psicologia (Freud) o en les nostres relacions amb la societat (socialistes)

2: Resumeix el text en quatre ratlles

"Vèncer la pròpia avidesa, estimar el proïsme, conèixer a veritat, son les metes comuns e tots els sistemes humanistes religiosos i filosòfics d'Occident i d'Orient. L'home pogué descobrir aquests valors únicament quan va aconseguir un cert desplegament econòmic i social... Però , aconseguit aquest desplegament, aquests valors s'han mantingut i, fins a cert punt, s'han posat en pràctica en les societats més disperses, des de pensadors de tribus hebrees, passant pels filòsofs de les ciutat-estat gregues i de l'Imperi romà, els teòlegs de la societat medieval, els pensadors del Renaixement, els filòsofs de la il·lustració, fins a pensadors de la societat industrial com Goete o Marx i, en la nostra època, com Einstein i Schweitzer"

E Fromm. La Revolució de l'esperança FCE Mèxic pp 94-95

Durada:20 min

PROCEDIMENT 7

Títol: Seguim la "veu" de la consciència per sentiment o per raó?

Objectiu: Comprendre el paper dels sentiments en l'actuació moral

Tècnica de treball: Redacció

Tipus d'activitat: Individual

Preparació:

Descripció:

Expliqueu una història coneguda, comte, còmic, pel·lícula, si no en recordeu cap, inventeu-la, en la qual la persona que es deixa portar pel sentiment sigui més bona que la persona

"racional" o sàvia.

Durada:20 min

PROCEDIMENT 8 (Continuació)

Títol: Però...ens podem fiar només del sentiment?

Objectiu: Adonar-se que el sentiment ha de anar completat per la intel·ligència

Tècnica de treball: debat

Tipus d'activitat: GG

Preparació: Elegir un moderador i un secretari

Descripció: Sotmetre a crítica o discussió la frase: "Tothom ha d'actuar com sent. Només així és ell mateix"

Durada: 1/2 hora

6.-MÀXIMES EN QUE ES CONDENSEA LA LLEI MORAL

-El que no vulguis per tu no ho vulguis pels altres

-Tracta als altres com a fi en si mateix, mai només com a mitjà pels teus interessos(Kant)

-Obra de tal forma que la teva acció pugui proposar-se com a llei universal (Kant)

7.-COM A CONSEQÜÈNCIA DE L'ANTERIOR: LA LLEI MORAL POT ANAR CONTRA ELS TEUS INTERESSOS?

Contra els teus interessos particulars sí. Contra els de La humanitat o dels altres :no El fet és que els interessos de la humanitat, a llarg termini són també els teus interessos.

PROCEDIMENT 9

Títol: La llei moral contra el nostre interès

Objectiu: Fer palesa la necessitat de seguir valors

Tècnica de treball: Comprensió d'un problema

Tipus d'activitat: Grupal PG-GG

Preparació: Llegiu els textos 7 i 8. Elegir un portaveu de grup

Descripció:

Un noi/a s'encara amb la resta de la classe perquè mols maltracten un company tímid i malaltís. Aleshores, perd amics.

-Actua per una necessitat moral interna?

-Va contra el seu interès particular?

-Aplica les màximes morals del text nº 7 al comportament de la classe i a la del noi que s'hi encara. Quina és més ètica?

-Per què actua, doncs, així?

-En quines ocasions creus que se ha de seguir la "llei interior"?

Llegiu les vostres respostes a tota la classe.

Durada: 10 min

8 CONEIX-TE A TU MATEIX!! QUI ÉS L'IMBÈCIL MORAL?

És imbècil moral el que...

-Ho vol tot

- No sap el que vol
- Sap el que vol però no sap aconseguir-ho
- Sap el que vol però no gosa buscar-ho

Fernando Savater. Etica para Amador

B- El conflicte

El conflicte.

1-Solem pensar que l'harmonia és bona i que el conflicte és dolent. El conflicte pot definir-se com una forma de relació entre persones que es perceben a si mateixes com embolicades en una lluita pels recursos materials escassos, o per determinats valors socials o morals en pugna. Els psicòlegs diuen que les persones que es troben en amb conflicte se senten estranyes, separades per objectius incompatibles. Cadascuna d'elles veu en l'altra a un competidor o una amenaça.

2 Les normes i el conflicte

Les normes ens orienten per saber quines accions són apropiades en segons quines circumstàncies, de tal manera que, el compliment de les mateixes ens facilita la cooperació evitant el conflicte. És obvi que les normes són essencials per a la nostra vida diària en societat, de fet, són pressupostos compartits que caracteritzen als membres d'una societat, i aquesta és possible gràcies a la fe que els seus membres dipositen en elles. Dit d'una altra manera, s'espera que els membres d'aquesta societat actuïn sobre la base de aquests pressupostos. Ningú estaria disposat a fer cues si tingués la certesa que no va a ser atès quan li arribi el seu torn.

3 Actitud davant els normes

Les normes socials poden provocar en nosaltres tres actituds: rebuig, indiferència i acceptació. El rebuig es dona quan les normes no ens convenen, hem decidit canviar-les per unes altres, o bé, estem cansats de sentir sempre la mateixa cantarella . La indiferència es pot donar quan la norma no ens diu res de nou i ni l'acceptem ni la rebutgem. L'acceptació ens durà a incloure-la entre el nostre repertori de normes morals, bé per convicció, bé per submissió, o bé per conformisme amb la majoria, és a dir, per no dur-los la contrària i assenyalar-nos com algú rar entre el nostre grup d'amics..

4 Teories sobre els conflictes

Per a explicar el procés que segueixen en els conflictes, els psicòlegs socials han emprat tres models:

a: Model de l'agressor i l'agredit: Aquí el model podria servir tant per a explicar les situacions que es donen en les guerres entre nacions, el racisme entre grups, els desacords polítics, etcètera. Segons aquest model, tot depèn del punt de vista de l'observador, que és qui concep a uns com agressors i a uns altres com agredits . Als agressors sempre els mouen propòsits innobles, il·legítims i malignes, són els dolents . Als agredits els veu com els herois, les mates, moguts per interessos nobles, legítims i morals, son els bons . Aquest model explica el conflicte imputant totes les causes a un dels bàndols. en pugna

b: Model de l'espiral del conflicte: Segons aquest model, tot conflicte origina al seu torn altre conflicte, de tal manera que es genera una espiral de creixement continu en el qual queden atrapats els dos bàndols.

c: Model del canvi estructural: Per a aquest model, els conflictes generen canvis dintre dels bàndols en pugna que poden ser duradors i a la llarga perpetuar el conflicte. Per exemple, després d una lluita, els líders que l han dirigit volen continuar sent líders, i per a no perdre el seu poder volen continuar seguint lluitant, o bé els fabricants d armis faran el qual sigui per a continuar el negoci, etcètera.

PROCEDIMENT.1

Títol: Conflictes: jo sóc bo i tu ets dolent?

Objectiu: Detectar el tracte social i periodístic que es dóna als diferents conflictes que hi ha al món. Reflexionar sobre la pròpia postura davant els conflictes.

Tècnica de treball: recerca i anàlisi d'informació.

Tipus de activitat: en PG i exposició a classe

Preparació: Llegir els textos 1,2,3, i 4. Prèviament s'ha de buscar als diaris informació sobre un conflicte que pugui ser explicat des d'un dels models de conflicte proposats a la teoria, la qual cosa fa necessària la seva lectura.

Material: diaris d'informació general.

Duració: a la classe, de 20 a 30 minuts.

Descripció:

1: Buscar als diaris algun tipus de conflicte que s'adapti a un dels models de conflicte proposats a la teoria i discutir dintre del grup les raons

per les quals ho creieu així.

2: Respondre les qüestions proposades tot seguit..

3:Finalment, mitjançant el vostre portaveu, feu saber a la resta de la classe la vostra opinió.

Qüestions:

1.- Quin dels tres models de conflicte no té en compte la possible planificació estratègica i la millor organització d'una de les bandes?

2.- Quin dels tres models de conflicte té un caràcter marcadament moralista?

3.- Quin dels tres models de conflicte pot ser més fàcilment distorsionat pels fets que l'explicarien?

4.- Tota acció pot provocar sempre una reacció? Poseu un exemple que contradigui al model d'espiral del conflicte.

5.- Com hauria d'estar organitzada políticament la societat a la fi d'evitar les conseqüències plantejades pel model del canvi estructural? Perquè?

PROCEDIMENT .2

Títol: Només els ximplers fan cues.

Objectiu: Discutir el valor de les normes en general i de les socials en particular.

Tècnica de treball: Reflexió en equip.

Tipus d'activitat: Petits grups.

Preparació: Lectura del punt anterior relatiu a la funció de les normes.

Descripció: Reflexió en grup dels problemes proposats i els seus possibles solucions

.Durada:30 minuts.

Reflexioni's sobre el problema que de segur es plantejarà si algú decideix saltar-se la cua d'un cinema. contesteu fins a on està permès saltar-se la cua d'un cinema i de què depèn l'aparició del conflicte:

-Grau de acatament o tolerància

-Grau d'interiorització de les normes socials

-Llargada de la cua

-Proximitat de la finestra

PROCEDIMENT 3 (exercici de perfeccionament)

Qui necessita el delicte?

Objectiu: Prendre consciència sobre la

Títol: importància que té per a la societat l'existència dels delictes.

Tècnica de treball: Reflexió en grup

Tipus d'activitat: Petits grups.

Preparació: Dividir la classe en petits grups.

Lectura del problema proposat i solucions aportades pel grup.

Descripció: Lectura per part del grup del problema proposat, i redacció posterior de les solucions aportades per a posar en comuna entre tots els grups

Durada:45 minuts o més.

S'ha dit que les normes socials són els acords que les diferents generacions han arribat a al llarg del temps, i que a cada generació li serveix per als seus enteniments futurs. Cada vegada que els individus d'una societat censuren una conducta com inadequada, anòmala desviada, estan contribuint a realçar les normes socials..

Reflexionar i discutir sobre la necessitat del delicte. Si no existissin delictes, la societat no tindria ocasions per a mantenir l'ordre social i moral, doncs són les violacions a les normes socials les quals permeten a la societat reafirmar en els principis bàsics del seu codi moral

PROCEDIMENT 4.

Qüestió d'etiqueta?

Objectiu: Prendre una postura crítica enfront

Tècnica de treball: Reflexió crítica personal.

Tipus d'activitat: Individual.

Preparació: Lectura prèvia del tema norma i amb delicte

Descripció: De forma individual, durant 5 min, l'alumne haurà d'emetre un judici crític en sentit favorable o desfavorable respecte al text proposat per al seu posterior

Durada:30 minuts.

Què penses sobre la següent afirmació i defensa en la classe per què?

Una persona es torna delinqüent , malalt mental , homosexual, etc., perquè els psiquiatres, la policia, els jutges o els assistents socials, els han etiquetat així, amb la qual cosa l'etiqueta arribarà a convertir-se en un estigma que aquestes persones no podran llevar-se de damunt, fomentant en elles mateixes una imatge de si que els confirma com diferents , marginats o transgressors . Dita d'una altra manera, no és l'individu, sinó el grup, la societat, la qual determina si un comportament serà definit com desviat. La desviació de la norma és una categoria o posició social que durà a modificar les relacions que el subjecte manté amb els altres. Per tant, les raons d'una conducta desviada no només cal buscar-les en l'interior de les persones com havien propugnat tradicionalment la psiquiatria i la criminologia

PROCEDIMENT 5 (perfeccionament)

Títol: Competència igual i lliure per a tots

Objectiu: Prendre consciència de l'estreta relació que existeix entre els interessos de tot tipus i el seu defensa per mitjà del Dret objectiu i subjectiu.

Tècnica de treball: Discussió .

Tipus d'activitat: Petits grups.

Preparació: Preparar a casa el que fou la revolució industrial a Anglaterra del XIX amb algun llibre d'història o enciclopèdia, i del paper ocupat per la burgesia i el liberalisme econòmic. És recomanable llegir l'apartat sobre Normes, drets i deures textos 1,2,3,4..

Durada: 1 hora aproximadament.

Descripció: Recolzant-se en el text proposat han de contestar-se en grup les preguntes que es proposen, procurant que el membre del grup que s'encarregui de la redacció de les respostes tingui consens. Finalment es llegiran les respostes i s'informarà a la resta de la classe.

Text1: En El Capital de Karl Marx, en el capítol VIII del primer tom, y titulat William Wood, de nou anys La jornada de treball podem llegir el següent: d'edat, tenia set anys i deu mesos quan va començar a treballar...Obstaculitza al treball tots els dies de la setmana a les sis del matí i s'anava a les nou de la nit: quinze hores de treball per a un nen de set anys! exclama un informe presentat per la Comissió Reguladora del Treball de Nens de 1863. A altres nens se'ls obligava a començar la jornada de treball a les quatre del matí, o a treballar durant tota la nit fins a les sis del matí i no era estrany el cas de nens de sis anys sotmesos a una jornada diària de quinze hores.

Mary Walkey havia treballat sense descans vint-i-sis hores i mitja, junt amb altres seixanta nenes, trenta d'elles en la mateixa habitació. Un metge, el senyor Keys, va arribar massa tarda i va declarar davant el tribunal que Mar Walker, havia mort per excés de treball en una sala plena de gom a gom de gent... Desitjós donar-li a aquest cavaller una lliçó de bons modals, el president del tribunal va sentenciar que la víctima havia mort d'apoplexia, si bé hi ha raons per a suposar que la seva mort hagi estat accelerada per l'excés de treball en una habitació plena de gom a gom de gent

Preguntes

- En l'actualitat hi ha nens esclaus i explotació similar en molts llocs del món. Podries trobar algun cas?.
Busqueu-lo per Internet i porta-ho a classe a la sessió propera

c) L'agressivitat

AGREDIM ELS DESCONEGUTS, O ELS MÉS PRÒXIMS?.

"L'ingenu experimenta veritablement ràbia i enuig contra els "judes" (jueus) , los "gabatxos" (francesos) , los "macaroni" (italians) i "els porcs estrangers en general". És fàcil que els critiqui al cafè, però mai es comportaria descortesament si es reunís amb un d'ells cara a cara. El demagog coneix bé l'acció inhibidora de l'agressió produïda pel contacte personal i, per tant, tracta d'impedir que es reuneixin aquells que vol que siguin enemics. L'estrateg també coneix com pot decaure l'agressivitat dels soldats que són a les trinxeres si se'ls deixa confraternitzar amb l'enemic".

Lorenz. "Sobre la agressió"

AGRESSIVITAT DELS ANIMALS

Sabies que...

-Molts animals, però no tots, no ataquen (dins de la seva espècie) a individus no adults, als de l' altre sexe, als de la seva "família" o aquells amb els quals han conviscut. Aquestes "inhibicions" són instintives.

- Els animals es tornen més agressius quan tenen por.

- Es tornen més agressius quan tenen poc espai per viure, per exemple quan estan engabiats.

QUAN ÉS MORAL UNA GUERRA?

Els antics escolàstics deien que una guerra era lícita si:

-No es un fi en ella mateixa, és a dir que es busca només per solucionar un mal

-És necessària: no hi ha cap altre mitjà per arreglar la situació que no sigui la guerra

-És de defensa: Hem d'evitar que ens continuïn atacant

-S'han esgotat els mitjans per evitar-la: S'ha intentat solucionar el conflicte amb mitjans diplomàtics, amb intercessió d'altres països etc.

-No causa mals majors que els que es volen evitar: És preferible la guerra que la situació que es vol resoldre

-Té una certa possibilitat d'èxit: Si ja suposem que hem de perdre, no cal que mori ningú. Per exemple, no seria lícita una guerra en que es previsible que un perdrà, només per salvaguardar "l' honor"

6.-EL PRINCIPI DE NO INTERFERÈNCIA

Cada estat pot fer el que vulgui i ningú té dret a ficar-s'hi?

Se suposa que els estats són sobirans i que dins del seu territori poden fer el que vulguin. Els altres estats no tenen dret a ficar's-hi

Avui dia, però, moltes decisions de països afecten a tercers. Per exemple, les relacions econòmiques són casi sempre internacionals

i una decisió comercial d'un estat pot perjudicar tant un altre que els seus habitants arribin a passar gana, hagin de tancar indústries subsidiàries etc. Aquestes "guerres econòmiques" poden provocar "guerres físiques".

CADA VEGADA MÉS MORTS

A mida que les guerres es tecnifiquen, cada cop són més les pèrdues humanes i el percentatge de soldats que moren (Taula trenta de Caplow: Sociologia fundametal p 717)

Període

Soldats mobilitzats

Pèrdues humanes (número)

Pèrdues humanes

(percentatge)

1101-1200

1.161.000
29.940
2,5

1201-1300

2.372.000
68.440
2,9

1301-1400

3.867.000
166.729
4,6

1401-1500

5.000.000
285.000
5,7

1501-1600

9.758.000
573.020
5,9

1601-1700

15.865.000
2.497.170
15,7

1701-1800

24.849.000
3.622.140
14,6

1801-1900

17.869.800
2.912.775
16,3

1901-1925

41.465.000

16.147.550

38,9

UNA SOCIETAT INTERNACIONAL: ÀRBITRE DE LA GUERRA?

Ja Kant (s XVIII) (La pau perpètua) diu que una injustícia comesa en qualsevol lloc de la terra repercuteix també en els altres pobles (en són culpables) i que ningú hauria de desentendre's d'un conflicte armat.

Per això molts han pensat i també ho feu Kant que només una societat internacional que fes d'àrbitre imparcial dels conflictes, podria acabar amb les guerres.

La solució, però, no és fàcil. Una societat internacional es troba amb força dificultats per a realitzar la seva tasca arbitral amb eficàcia. Entre altres dificultats, citem aquestes:

-No té òrgans coercitius que facin obeir "per força" com un exèrcit eficaç, una policia etc.

-Els països més forts dominen la resta de països i fan el que volen. Per tant l'arbitratge, com passa a la ONU no és imparcial. A més, els països més forts tenen el dret de "vet" o sigui a oposar-se a votar certes votacions o decisions

-S'ha de respectar les lleis de cada país i són diferents i, de vegades, contradictòries

DITES POPULARS : QUÈ VOLEN DIR?

-Val més una sardina en pau que una perdiu en guerra

-Deixa lladrar el ca, que mentre lladra no et mossegarà

PROCEDIMENT.1

Títol: L agressivitat humana

Objectiu: Valorar les variables que incideixen en els conflictes.

Tècnica de treball: 1:Individual escrit i 2:discussió oral.

Tipus de activitat: 1:Enquesta individual i 2:debat a classe

Preparació: Escollir un secretari perquè posi a la pissarra els resultats de l'enquesta, i un moderador per al posterior debat.

Descripció:

1: Cadascú ha de contestar només una de les cinc opcions possibles.

Després de fer l'enquesta, el secretari apuntarà les freqüències absolutes de cada ítem (es poden demanar a ma alçada) al costat de la lletra corresponent.

Mostra el teu acord o desacord amb les afirmacions següents, puntuant-les amb aquest barem:

- 1
molt conforme
2
conforme
3
indiferent
4
disconforme
5
molt disconforme

- A. la manca d'espai.
B. la manca de recursos econòmics.
C. la manca d'autocontrol sobre la pròpia agressivitat.
D. poca intel·ligència.
E. desig de poder i domini sobre els altres.
F. frustració per no aconseguir el que es desitja.
G. injustícia i desigualtat socials.
H. degradació a les condicions de vida.
I. haver patit humiliacions físiques i psicològiques.
J. desig de revenja davant els privilegis que gaudeixen els poderosos.

PROCEDIMENT 2

Títol Inventem-nos una història

Objectiu: Comprendre intuïtivament l'agressivitat amb els altres i com aquesta agressivitat queda frenada si son "amics"

Tècnica de treball: Redacció

Tipus d'activitat: Grupal (PG)

Preparació: Llegir els textos 1 i 2

Descripció:

Els membres del grup explicaran alguna història hagi succeït a algun d'ells i, cas de no recordar-ne cap, n'inventaran una.

Durada: 1/2 hora

PROCEDIMENT 3

Títol: La violència sempre és dolenta?

Objectiu: Valoració de diferents situacions violentes

Tècnica de treball: 1 i 2: Recerca de casos i 3: debat

Tipus d'activitat: 1: PG i, 2 i 3: a criteri del professor, tota la classe

Preparació: Elegir un portaveu de grup

Descripció:

1.-En PG escriuiu dos situacions en les quals creieu que la violència està justificada i dos en les que no li creieu.

2.-Llegiu a la classe aquestes situacions

3.-Només, cas de o estar en desacord, obriu un debat primer entre portaveus defensant la opinió que representen i després entre tots.

Durada: 15 o 45 min

PROCEDIMENT 4

.-CANÇONS PACIFISTES

"Un pont de mar blava
per sentir-nos frec a frec
un pont que agermani
pells i vides diferents" (L.L.Lach)

Doneu una oportunitat a la pau
Heu de dir sempre
doneu-me aquella pistola
Heu de dir sempre
doneu-me una oportunitat per la pau
Heu de dir sempre
no més guerres, no més morts
doneu-me la pistola
no la necessiteu (John Lennon)

Títol. Busca lletres de cançons que defensin la pau

Objectiu: adonar-se dels desitjos de pau manifestos a cançons

Tècnica de treball: Treball de recerca

Tipus d'activitat: Individual

Preparació: Llegiu el text 3. Pel proper dia de classe cada alumne ha de portar al menys una lletra de cançó pacifista.

Descripció: Llegir-les a classe i, si els alumnes o la estructura de la classe ho permeten, també escoltar-les

Durada:30 min

PROCEDIMENT 5

Títol. Busca lletres de cançons que defensin la pau

Objectiu: adonar-se dels desitjos de pau manifestos a cançons

Tècnica de treball: Treball de recerca

Tipus d'activitat: Individual

Preparació: Llegiu el text 3. Pel proper dia de classe cada alumne ha de portar al menys una lletra de cançó pacifista.

Descripció: Llegir-les a classe i, si els alumnes o la estructura de la classe ho permeten, també escoltar-les

Durada:30 min

PROCEDIMENT 6

Títol: La guerra i la persona

Objectiu: Comprendre que la finalitat dels polítics i la de les persones en la guerra no coincideixen. Distingir entre les persones i les situacions.

Tècnica de treball: discussió i redacció

Tipus d'activitat: en PG

Preparació: Llegir els textos 5 i 6

Descripció:

1: Discutiu en PG la solució a les preguntes que segueixen i 2: Escriviu les respostes al quadern

Preguntes

-Es possible lluitar contra un país cap al qual no hi ha cap sentiment d'hostilitat personal? En cas afirmatiu, posa algun exemple.

-Describeu una "baralla" ocorreguda a la teva classe o que tu hagis presenciada i extrapola després els fets d'aquesta baralla a una guerra

-Què podem fer, com a persones individuals, quan ens trobem al mig d'una baralla (o una guerra) sense voler barallar-nos?

Durada: 1/2h.

PROCEDIMENT 7

Títol: Una guerra actual

Objectiu: Conèixer un conflicte armat d'ara

Tipus d'activitat: Treball d'investigació

Tècnica de treball: PG

Preparació: Venir a classe amb mapes muts de la regió.

Descripció: Anar a la biblioteca i recollir articles i notícies sobre un conflicte armat dels darrers deu anys amb informació geogràfica i històrica.

Presentar-ho a la classe seguint com a treball conjunt entre tots.

Durada: 1 hora

PROCEDIMENT 8

Títol: La societat internacional

Objectiu: Conèixer les darreres societats polítiques internacionals.

Tècnica de treball: Treball de recerca

Tipus d'activitat: Treball de grup o individual.

Preparació: Llegir el text nº 7. Anar a la biblioteca i/o entrevistar un professor/a d'història.

Descripció:

Busca informació sobre societats internacionals que s'han establert després de la primera guerra mundial i descriu-les en el teu quadern (també es pot portar fet)

Durada: 1/2 hora

PROCEDIMENT 8

Títol: La objecció de consciència i la insubmissió

Objectiu: Justificar actituds

Tècnica de treball: 1 i 2 Plafó integrat, 3: debat i 4: redacció

Tipus d'activitat: 1 i 2: En dos grups diferents 3: GG. 4: individual

Preparació: Llegiu el text 8: "Què són l'objecció de consciència i la insubmissió".

Se nomenaran els "ambaixadors" i els "informadors" dins de cada PG. Es nomenarà un portaveu de cada grup i un moderador i un secretari pel debat

Descripció:

1.-Els components dels grups de quatre (PG), discutiran i, després, escriuran, cadascú al seu quadern, dues raons per defensar o oposar-se a l'objecció de consciència i dues per fer el mateix amb la insubmissió i després dos de cada grup aniran enriquir-se amb les raons del grup de l'esquerra. Després tornaran al seu grup primitiu i decidiran si milloren o no les raons que havien escrit abans.

Abans de respondre per primer cop en grup, contesteu al quadern en PG aquestes preguntes:

-Defensar el nostre país és cosa de tots o només d'uns quants?

Per què?

-Els serveis socials son missió de tots? Per què?

-Una societat en la qual tothom fos objector (no hi hauria exèrcit) podria subsistir? Per què?

-Podríem deixar de pagar impostos per "objecció de consciència"? Per què?

-Què passaria si tots els joves del món fossin objectors de consciència?

-Què penses dels exèrcits "professionals"? Avantatges i inconvenients

2.-Després d'escriure les raons a favor o en contra de l'objecció de consciència i les de l'insubmissió els portaveus llegiran les respostes dels grups (també poden escriure's a la pissarra)

3.-Darrerament s'obrirà un debat de portaveus i després entre tota la classe.

4.-Per últim, cada alumne apuntarà al quadern les raons fonamentals en pro i en contra de cada una de les dues opcions que s'hagin esmentat al debat.

Durada: 1 h

PROCEDIMENT 12

Títol: Recapitulem

Objectiu: Refermar el que s'ha après en aquesta part

Tècnica de treball: Esquema

Tipus d'activitat: individual i escrita

Preparació:

Descripció: Després de llegir el que s'ha vist tant teòric com procediment en aquesta part: "subjectes de la convivència", fer-ne un esquema en el quadern (Pot servir per avaluar)

Durada: 1/2 hora

c. Conflictes i obediència

Els drets que ordenen.

Utilitzem al Dret quan vam observar que algú ens priva d'alguna cosa que vam considerar que en justícia ens pertany. En aquest sentit veiem el dret com una mica positiu, útil per a assolir el que pel que sembla, sense raó se'ns nega. Invoquem els nostres drets per a corregir una situació que percebem com injusta. Però el Dret també té una imatge negativa doncs evoca la llei de l'embut que diferencia entre rics i pobres, generant una visceral desconfiança cap al Dret i cap a qui viuen d'ell.

El Dret pot ser utilitzat amb fins molt diversos, doncs diversos i fins a divergents són els interessos que estan en joc en la societat sobre la qual s'instal·la. I és precisament aquesta divergència d'interessos on el Dret troba la seva primordial raó de ser, la d'instaurar un ordre, una organització social. Les normes jurídiques pretenen imposar i fer respectar una regulació (entre diverses possibles) de les conductes humanes que tenen a veure amb aquests interessos i valors. Quan abans hem emprat el terme ordre, no hem volgut dir amb això que les relacions han de ser harmòniques pel simple fet d'existir una norma reguladora. Tampoc hem volgut amb això dir que sigui necessàriament un ordre just on la igualtat s'imposi a totes les parts. En aquest sentit un ordre creat pot ser opressiu o alliberador per a la societat sobre la qual s'estableix.

El Dret va unit amb la relació de forces que operen dintre d'un grup social. Així, per exemple, la llei que eximia d'impostos al clergat i a l'aristocràcia durant l'Antic Regim a França marcava la importància que aquests dos estaments socials tenien per al poder. Altre exemple, la política de apartheid practicada fins a fa poc a Sud-àfrica no era única i exclusivament una mostra de racisme, sinó el desig de salvaguardar els interessos d'un grup sobre un altre

Relació entre dret i ètica

Són dues coses distintes, doncs el dret s'interessa per la legalitat i l'ètica per la legitimitat de la justícia. Dit d'una altra manera, una cosa és el dret que és i altra bé distinta el dret que ha de ser. Per exemple, les lleis creades pels governants nazis i aplicades pels molt cults jutges alemanys de l'època, són legals des del punt de vista jurídic, però immorals, injustes i, fins i tot monstruoses, des del punt de vista ètic. Tot sistema de legalitat és en el fons i en la forma, el ressò d'una certa idea de justícia (entre moltes possibles). I tot sistema de legitimitat, o si es prefereix, tot sistema ètic, desitja fer-se legalitat, prendre el poder. I això ho assoleix quan conquista la força social, política i física que necessita per a això. Pensem, per exemple, en el cas del cristianisme, que al principi era una secta minoritària més, dintre de l'immens Imperi Romà. En l'Edat Mitjana s'havia convertit en la religió hegemònica de l'Europa de llavors que procurava eliminar a tot possible competidor.

Drets subjectius

Fins a ara hem parlat del Dret sense més, el qual es troba emmarcat en el sistema normatiu que estigui vigent en cada societat. Però hi ha altre dret (ara amb minúscula), el dret subjectiu, que és el qual invoquem per a exigir o fer una mica emparant-nos en una determinada norma recollida, o no, en el Dret objectiu. Per exemple, serien drets subjectius, el dret a la vida, a la llibertat, a la seguretat, el dret a expressar-se lliurement, el dret a l'avortament, el

dret al suïcidi, el dret a l'eutanàsia el dret a l'honor i a la pròpia imatge, el dret a la legítima defensa, el dret a la llibertat de moviments, el dret a rebre informació, el dret a conservar la pròpia salut, el dret al treball, el dret a la propietat privada, etc.

En què podem basar-nos per a exigir-los?

La norma és el criteri que ens permet reclamar davant els tribunals la justícia que exigim. Quan la norma que vam invocar no està recollida en les lleis, o aquestes neguen un dret que creiem fonamental, llavors diem que: és una injustícia! És per tot l'anterior que, només tenim dret a fer jo, exigir el que les lleis de cada país estableixen, de tal forma que els tribunals no protegiran cap dret que no estigui reconegut en l'ordenament jurídic del país en el qual un pretengui fer valer els seus drets. D'aquí la importància que té el participar en la vida política d'un país, d'aquí, també, l'interès que tenen els grups de pressió per a fer valer els seus drets, és a dir, de convertir-los en llei.

Sang, suor i llàgrimes.

El dret al divorci, a la lliure expressió de les idees, a la manifestació i protesta, el dret a l'avortament, el dret a la llibertat de moviments i de residència, etc., etc., són drets, és a dir, exigències ètiques, que no es troben recollits en les legislacions de tots els països. Aquest fet ens mostra més clarament si cap, que el Dret, és a dir, el sistema de legalitat, és l'expressió i el reüll de la idea de justícia que domina en cada societat i època. Els Drets Humans són exigències ètiques per les quals els homes i dones de totes les èpoques han lluitat a n que poguessin convertir-se en pràcticament existents, és a dir, que estiguessin recollides pel dret. D'aquí la importància que qui fan les lleis no només recullin en les seves decisions la visió del món (una interpretació entre moltes possibles) que tenen els forts, o la majoria, sinó també les dels quals avui són més febles o estan en minoria.

PROCEDIMENT 1

1 Títol: La Llei de l'Embut

Objectiu: Prendre consciència del paper que ocupen les lleis com garantia de l'ordre social, podent ser percebudes com elements generadors d'injustícia i opressió

Tècnica de treball: Discussió i comentari de text en petits grups.

Tipus d'activitat: Petits grups.

Preparació: Lectura atenta del text proposat

Durada: 15 min aproximadament.

Descripció: Lectura de part d'un poema de Pablo Neruda. Discussió, en el grup, de les preguntes proposades i redacció individual de les respostes, posant l'accent en els punts d'acord i desacord amb la resta del grup. Exposició pública, per part d'algun representant del grup, de les conclusions adoptades pel grup.

Pablo Neruda: Promulgació de la llei de l'embut (cant General)

Ells es van declarar patriotes (...) Per al ric la bona taula; un acaparant la llet, un altre estafant en el filferro, un altre robant en el sucre. Les escombraries per als pobres;

Els diners per als rics; Per als pobres el treball;

Per als rics la casa gran; i tots dient-se patriotes, amb el monopoli del patriotisme. El tuguri per als pobres i el furt per al lladre: també en la Llei de l'Embut.

La presó al que roba un pa.. El pobre a la mina, al desert. París per als senyorets

Preguntes: 1.? Resumir en poques línies el que Pablo Neruda vulgues donar-nos a entendre en aquest poema.

2.? Què vol dir l'autor amb l'expressió Llei de l'Embut ? Podries definir-la?

3.? A quin ordre, a quina justícia, s'està fent referència?

4.? Digueu si l'actitud dels parlamentaris que esmenta Neruda, prestigia, o per contra, desprestigia, al Dret. Argumenteu la vostra resposta, si pot ser, amb exemples.

5.? Podríeu posar exemples, de la història passada o present, que donin la raó a Neruda?

PROCEDIMENT 2.

Títol: La llei ha de ser igual per a tots?

Objectiu: Reflexionar sobre els diferents significats possibles que s'amaguen després dels conceptes d'igualtat i desigualtat, i comprendre la necessitat de definir prèviament la idea de justícia. Tècnica de treball: Discussió i reflexió en petits grups.

Tipus d'activitat: Petits grups.

Preparació: Buscar prèviament les definicions dels conceptes d'igualtat, desigualtat i justícia.

Durada: 30 minuts, aproximadament.

Descripció: Recolçant-se en el text de Anatole France, han de contestar-se en grup les preguntes que es proposen, procurant que el membre del grup que s'encarrega de la redacció de les respostes pugui reflectir el consens al que hagi arribat el grup. Finalment es donarà lectura pública de les respostes a n d'informar a la resta de la classe.

Text proposat per a comentari:

Ah, la majestàtica igualtat del Dret que prohibí per igual al ric i al pobre Anatole France, demanar caritat pels carrers i dormir sota els ponts.

1 Preguntes: 1 Segons el text anterior, aplicar de manera rígida la llei segons generaria situacions de justícia o el principi d'una llei igual per a tots, per què?

Poseu exemples de situacions similars referides a la injustícia?.

Quin parany pot amagar-se en la idea d'una llei igual per tots?.

2 Considereu en el grup la següent idea i plantejar-vos si seria justa.

Drets iguals per a homes i dones

Drets iguals per a pobres i rics

Drets iguals per a gent del país i immigrants

PROCEDIMENT 3 .

Títol: EL dret a l'existència

Objectiu: Reflexió crítica davant el binomi ètica dret penal i individu grup.

Tècnica de treball: Discussió i comentari de text en petits grups. Tipus d'activitat: Petits grups.

Preparació: En principi no prevista. A criteri del professor de l'assignatura

Durada: 30 minuts aproximadament.

Descripció: Lectura del text proposat, i enfocament de les discussions del grup des de les preguntes suggerides.

Posterior redacció individual de les respostes de manera que es reflecteixin totes les opinions, marcant les diferències d'opinió dintre del grup amb les pròpies. Lectura d'algunes opinions

La vida orgànica és, al mateix temps que el bé més preuat, el primer dels drets que pertanyen a l'individu. Ningú pot atemptar contra ell, excepte l'Estat quan la defensa nacional ho exigeix, ja que cada home, segons el vers de Corneille, amb tota la seva sang pertany a la seva pàtria quan el jutge sanciona amb la pena de mort

Jean Marquiset, Els drets naturals Què sé?. Barcelona, 1971. Picos-Tau

Preguntes:

1 Penses que la vida és el bé més preuat?

2- A la regió de Lacedemonia (el seu capital era Esparta, l'antiga Grècia) hi havia una llei eugenésica que condemnava a mort als nens nascuts deformes?. Aquesta dada seria un argument a favor o en contra de l'opinió defensada per l'autor del text.

3- Creus que l'Estat és qui ha de decidir el que és bo i el que és dolent, el que és veritable i el que no ho és, i suprimir la falsedat?

PROCEDIMENT 4.

Títol: El dret a la legítima defensa

Objectiu: Reflexió crítica sobre les diferències conceptuals existents entre la justícia i la venjança.

Tècnica de treball: Discussió i comentari de text en petits grups.

Tipus d'activitat: Petits grups.

Preparació: Buscar informació prèvia sobre els conceptes de justícia i venjança, parant esment en les seves diferències.

. Durada: 30 minuts aproximadament.

Descripció: Lectura del text proposat. Comentari del mateix dintre del grup, prestant especial atenció a resoldre les qüestions plantejades. Redacció individual de les respostes emeses en el propi grup, assenyalant si les opinions són similars o contraposades a les pròpies. Argumentar el perquè de les opinions defensades. Exposició de les opinions de cada grup

Text: L'home amenaçat pot defensar-se per camins distints del que marquen les lleis. El Codi Penal francès declara que no hi ha crim ni delictes quan l'homicidi, les ferides i els cops es deuen a la necessitat actual de la defensa d'un mateix o d'altre força és un dret natural que ens dóna el propi instint de conservació personal. Es tracta d'una llei no escrita, Ja ho va proclamar Ciceró en el Pro Milone. però innata, non scripta sed nata lex, que ni vam aprendre, ni rebem, ni llegim, però que ens ve de la pròpia naturalesa. Qualsevol mitjà és honest per a salvar (IV, 10). Marquiset, Els drets naturals, pàg. 23; ed.: Oikos tau, col·lecc. Barcelona, 1971

Preguntes:

1. Exposar esquemàticament les idees principals del text.
2. Mostrar l'acord o desacord amb l'exposat per l'autor, de manera raonada
3. On estaria la separació entre llegítima defensa i atac?
4. Poseu exemples coneguts de legítima defensa i raoneu el comportament més adient

d El poder

El poder podríem definir-lo com: Habilitat potencial d'una persona per a assolir que una altra es condueixi de determinada manera. Hi ha qui opina que el poder és una qüestió d'intercanvi, de tal forma que la desigualtat de recursos és el que permet l'exercici del poder.. Aquesta desigualtat possibilita a qui posseeix els recursos, ja les condicions de l'intercanvi. Aquests recursos han de posseir un valor per a la persona sobre la qual es vol exercir el poder i a més han de ser transferibles. La intensitat del poder dependrà de la valoració o necessitat que es tingui d'ells El posseir els recursos (riquesa, afecte, coneixement, prestigi, coacció, etc.) en el moment adequat i quan l'individu o el grup els demanda, fa que el subjecte que els posseeix pugui recompensar o sancionar el comportament dels altres segons que s'ajusti o no als seus desitjos. El poder produeix uns efectes tant en l'agent dominant com en el dominat.

Efectes sobre l'agent dominant:

* Posseir poder implica, dintre d'una relació, posseir privilegis, sobretot implica augmentar la capacitat per a obtenir els resultats que es desitgin.

* El poder augmenta l'espai físic en el qual un pugui moure's lliurement, pel que dóna seguretat.

* Permet executar actes que augmentin l'autoestima, realitzar plans i obtenir major satisfacció en la realització de

tasques que emprèn qui ho posseeix.

* Qui tenen poder intervenen més en les discussions que es puguin fer en el grup.

* Contagien conductes i poden obtenir favors fent una simple petició.

* Quan existeix una atmosfera de competència pel poder, el que el tenen solen ser poc inclinats a contribuir al poder manifestat per uns altres

* L'agent dominant tendeix a ser sol·licitat per a expressar aprovació o desaprovació.

* És típic del poder la seva tendència a perpetuar-se ja que la persona que ho posseeix aprèn a desenvolupar les conductes adequades que li permeten el comandament. La possessió del poder pot tornar-se un n en si mateix.

Efectes del poder sobre el subjecte dominat:

* No posseir el poder constitueix una marca d'inferioritat i els seus efectes depenen del tipus de poder exercit, de la personalitat sotmesa a aquest poder, el tipus de conducta exigida, la història prèvia de l'individu, etcètera.

Els efectes obtinguts sota el càstig:

*conformitat només sota vigilància,

*contribueix a augmentar la inseguretat personal, interfereix en l'aprenentatge i fomenta el ocultament de les respostes no adequades entre uns altres.

Els obtinguts sota la recompensa, per contra, provoquen amb el temps la tendència a acceptar els estàndards de l'agent del poder (identificació).

*Quan el poder és viscut com massa alienant, genera sentiments d'incapacitat, debilitat i escepticisme i apatia o per contra, pot crear en l'individu subjecte a aquest poder forts sentiments d'agressivitat.

PROCEDIMENT.

Títol: Jo crec que...

Objectiu: Que l' alumne posi de manifest les seves opinions sobre l' autoritat, el poder i l obediència per tal que s adoni de la diferència d' opinions existent sobre aquests temes.

Tècnica de treball: individual i en PG.

Tipus d'activitat: : completar frases i discussió en PG.

Preparació: No cal preparació prèvia, és més, és recomanable que l' alumne no hagi llegit el present tema.

Duració: 30 minuts aproximadament.

Descripció: L alumne ha de completar frases inacabades, a les quals respondrà sense cap reflexió prèvia, amb tota la sinceritat possible i amb un temps límit de tres minuts. Després, amb un temps límit de deu minuts, es discutiran les respostes en PG, a fi de veure els diferents punts de vista dels membres del grup. Finalment es farà saber a la resta de la classe els diferents punts de vista manifestats a les respostes.

Frases inacabades:

Jo només obeeixo quan...

Obeir és...

Només obeeixen els...

Les normes han estat fetes per a...

Obeir no és...

L obediència sense límits ens farà...

El poder serveix per a...

L autoritat per a mi...

Només desobeeixen els...

L obediència és útil per a...

El poder, l' autoritat i l' obediència no són...

APENDIX

DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS

Aprovada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el dia 10 de desembre de 1948.

Preàmbul

Atès que el reconeixement de la dignitat inherent a tots els membres de la família humana i de llurs drets iguals i inalterables constitueix el fonament de la llibertat, la justícia i la pau en el món;

Atès que la desatenció i el menyspreu dels drets humans han menat a actes de barbàrie que revolten la consciència de la humanitat, i que l'adveniment d'un món on els éssers humans gaudiran de llibertat de paraula i de pensament i seran alliberats de la por i de la misèria ha estat proclamat com l'aspiració més alta de la humanitat;

Atès que és essencial que els drets humans siguin protegits per un règim de dret, a de que l'home no sigui obligat, com a últim recurs, a la revolta contra la tirania i la opressió;

Atès que és essencial de promoure el desenvolupament de relacions amistoses entre les nacions;

Atès que en la Carta els pobles de les Nacions Unides han rearmat llur fe en els drets humans fonamentals, en la dignitat i en la vàlua de la persona humana i en la igualtat de drets d'homes i dones, i han decidit de promoure el progrés social i de millorar les condicions de vida en una llibertat més amplia;

Atès que els Estats membres s'han compromès a assegurar, en cooperació amb l'Organització de les Nacions Unides, el respecte universal i l'observança dels drets humans i de les llibertats fonamentals.

Atès que una concepció comuna d'aquest dret i d'aquestes llibertats és de la més gran importància per a complir aquest compromís,

L'ASSEMBLEA GENERAL

Proclama aquesta Declaració Universal dels Drets Humans com l'objectiu comú que tots els pobles i totes les nacions han d'assolir per tal que tots els individus i tots els òrgans de la societat, tenint-la sempre present, s'esforcin, mitjançant l'ensenyament i l'educació, a promoure el respecte d'aquests drets i llibertats, i assegurar-ne, amb mesures progressives de caràcter nacional i observança universals i efectius, tant entre els pobles dels Estats membres com entre els pobles dels territoris sota llur jurisdicció.

Article 1

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència i cal que es comportin entre ells amb esperit de fraternitat.

Article 2

Tothom té tots els drets i totes les llibertats que aquesta Declaració proclama sense cap distinció de raça, color, sexe, llengua, religió, opinió política o altra, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra

condició.

Tampoc no es pot fer cap distinció fonamentada en la condició política, jurídica o internacional del país o territori de la jurisdicció del qual depèn una persona, tant si aquest és independent com si està sota administració fiduciària, és no autònom està sotmès a qualsevol altra limitació de sobirania.

Article 3

Tothom té dret a la vida, a la llibertat i a la seguretat de la pròpia persona.

Article 4

Ningú no pot ésser sotmès a esclavitud o servitud; l'esclavitud i el tràfic d'esclaus són prohibits en totes llurs formes.

Article 5

Ningú no pot ésser sotmès a tortura ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants.

Article 6

Tothom té dret, a tot arreu, al reconeixement de la seva personalitat jurídica.

Article 7

Tothom és igual davant de la llei i té dret a obtenir-ne igual protecció, sense cap discriminació. Tothom té dret a igual protecció contra qualsevol discriminació que infligeixi aquesta Declaració i contra qualsevol incitació a una tal discriminació.

Article 8

Tothom té dret a una protecció efectiva dels tribunals nacionals competents per actes que violin els drets fonamentals que la constitució o la llei li reconeixen.

Article 9

Ningú no pot ésser pres, detingut ni conanat arbitràriament.

Article 10

Tothom té dret, en condicions de plena igualtat, a un judici públic i just davant un tribunal independent i imparcial, per tal que siguin determinats els seus drets i les seves obligacions o bé examinada qualsevol acusació contra ell en matèria penal.

Article 11

1. Tothom qui sigui acusat d'un delictes té dret que se'n presumeixi la innocència mentre no se'n provi la culpabilitat, d'acord amb la llei, en un judici públic en què hagi tingut totes les garanties de defensa necessàries.
2. Ningú no pot ésser condemnat per accions o per omissions que, quan foren comeses, no constituïen un delictes segons el dret nacional o internacional. Tampoc no pot ésser imposada cap pena superior a la que era aplicable quan l'acte delictiu fou comès.

Article 12

Ningú no pot ésser objecte d'intromissions arbitràries en la vida privada, la família, el domicili ni la correspondència, ni d'atacs contra l'honor i la reputació. Tothom té dret a la protecció de la llei contra aquestes

intromissions o aquests atacs.

Article 13

1. Tothom té dret a circular lliurement i a escollir el lloc de residència dins el territori d un Estat.
2. Tothom té dret a sortir de qualsevol país, àdhuc del propi, i a retornar al seu país.

Article 14

1. En cas de persecució, tothom té dret a cercar asil, i a gaudir-ne, en altres països.
2. Aquest dret no pot ésser invocat en el cas d accions judicials originades veritablement per delictes comuns o per actes contraris als propòsits i principis de les Nacions Unides.

Article 15

1. Tothom té dret a una nacionalitat.
2. Ningú no pot ésser privat arbitràriament de la seva nacionalitat, ni del dret de canviar de nacionalitat.

Article 16

1. L home i la dona, a partir de l edat núbil, tenen dret a casar-se i fundar una família sense cap restricció per raó de raça, nacionalitat o religió. Tots dos tenen els mateixos drets pel que fa al matrimoni, durant el matrimoni i en la dissolució d'aquest.
2. El matrimoni pot ésser contret amb el lliure i ple consentiment dels futurs esposos.
3. La família és l element natural i fonamental de la societat i té dret a la protecció de la societat i de l Estat.

Article 17

1. Tothom té dret a la propietat individualment i col·lectivament.
2. Ningú no pot ésser privat arbitràriament de la seva propietat.

Article 18

Tothom té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, i també la llibertat de manifestar-les individualment i col·lectivament, en públic i en privat, mitjançant l ensenyament, la pràctica, el culte i l observança.

Article 19

Tothom té dret a la llibertat d opinió i d expressió; aquest dret inclou la llibertat de sostenir opinions i de cercar, rebre i difondre informacions i idees, sense limitació de fronteres, per qualsevol mitjà d expressió.

Article 20

1. Tothom té dret a la llibertat de reunió i d associació pacífiques.
2. Ningú no pot ésser obligat a pertànyer a una associació.

Article 21

1. Tothom té dret a participar en el govern del seu país, directament o bé per mitjà de representants elegits lliurement.
2. Tothom té dret a accedir en condicions d igualtat, a les funcions públiques del seu país.
3. La voluntat del poble és el fonament de l autoritat dels poders públics; aquesta voluntat ha d ésser expressada

mitjançant eleccions periòdiques i legítimes per sufragi universal i igual i per vot secret o per qualsevol altre procediment equivalent que garanteixi la llibertat de vot.

Article 22

Tothom, com a membre de la societat, té dret a la seguretat social i a obtenir, mitjançant l'esforç nacional i la cooperació internacional, i segons l'organització i els recursos de cada Estat, la satisfacció dels drets econòmics, socials i culturals indispensables per a la seva dignitat i per al lliure desenvolupament de la pròpia personalitat.

Article 23

1. Tothom té dret al treball, a la lliure elecció de treball, a condicions equitatives i satisfactòries de treball i a la protecció contra la desocupació.
2. Tothom té dret, sense cap discriminació, a un salari igual per un treball igual.
3. Tothom qui treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria, que li asseguri, a ell i a la seva família, una existència conforme amb la dignitat humana, i completada, si cal, per altres mitjans de protecció social.
4. Tothom té dret a fundar sindicats i a unir-se per a la defensa del seus interessos.

Article 24

Tothom té dret al descans i al lleure, incloent-hi una limitació raonable de les hores de treball i vacances periòdiques pagades.

Article 25

1. Tothom té dret a un nivell de vida adequat que li asseguri el benestar, a ell i a la seva família, incloent-hi l'alimentació, el vestit, l'habitatge, l'assistència mèdica i els serveis socials necessaris; i també té dret a la protecció en cas de desocupació, malaltia, invalidesa, viduïtat, vellesa i en altres casos de pèrdua dels mitjans de subsistència per circumstàncies alienes a la seva voluntat.
2. La maternitat i la infantesa tenen dret a atencions i assistència especials. Tots els infants, nats dintre o fora del matrimoni, tenen dret a la mateixa protecció social.

Article 26

1. Tothom té dret a l'educació. L'educació ha d'ésser gratuïta, si més no en l'ensenyament elemental i bàsic. L'ensenyament elemental ha d'ésser obligatori. La instrucció tècnica i professional ha d'ésser generalitzada i els estudis superiors han d'ésser igualment accessibles a tothom, en funció dels mèrits respectius.
2. L'educació ha de tenir com a objectiu el ple desenvolupament de la personalitat humana i l'enfortiment del respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals. Ha de promoure la comprensió, la tolerància i l'amistat entre totes les nacions i tots els grups racials o religiosos, i també el desenvolupament de les activitats de les Nacions Unides per al manteniment de la pau.
3. Els pares tenen dret preferent a escollir el tipus d'educació que cal donar a llurs fills.

Article 27

1. Tothom té dret a prendre part lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar en el progrés científic i en els beneficis que en resulten.
2. Tothom té dret a la protecció dels interessos morals i materials que li corresponen per raó de les produccions científiques, literàries o artístiques de què és autor.

Article 28

Tothom té dret a un ordre social i internacional en el qual els drets i les llibertats proclamats en aquesta Declaració es facin plenament efectius.

Article 29

1. Tothom es deu a la comunitat, que és l'únic que li permet el lliure i ple desenvolupament de la personalitat.
2. En l'exercici dels drets i de les llibertats, hom només està subjecte a les limitacions establertes per la llei amb l'única finalitat d'assegurar el reconeixement i el respecte dels drets i les llibertats d'altri i de satisfer les justes exigències de la moral, l'ordre públic i el benestar general en una societat democràtica.
3. Aquests deures i aquestes llibertats mai no es poden exercir contràriament als propòsits i els principis de les Nacions Unides.

Article 30

Res d'aquesta Declaració no es pot interpretar en el sentit que impliqui que un Estat, un grup o una persona tenen el dret d'emprendre activitats o fer actes tendents a la destrucció de qualsevol dels drets i les llibertats que hi són proclamats.